

ESKİ SOVYET COĞRAFYASINDA YAŞAYAN ETNİK KORELİLER KORYO SARAM

Gülten Büşra ÖVÜT*

Öz

Günümüzde Orta Asya Cumhuriyetleri'nde çok sayıda Koreli yaşamaktadır. Koreliler bu bölgelere 1937 yılında Sovyet Rusya'nın uzak doğusundan zorla göç ettirilmişlerdir. Orta Asya'ya yerleştirilen bu Korelilere Koryo Saram ismi verilmektedir. Makale, Koryo Saram adının günümüze gelene kadar geçirdiği değişimler ve bu adın tercih edilmesinin nedeninden kısaca bahsederek başlayacaktır. Daha sonra makalede Korelilerin Rusya'nın uzak doğusuna ilk yerleşimlerinden, eski Sovyet coğrafyasındaki bölgelere zorla göç ettirilmesine kadar ki dönem ele alınmış, takiben bu Korelilerin Orta Asya'da yerleştirildikleri bölgelere alışma süreçlerinden günümüze kadar olan dönemlerinden bahsedilmiştir. Makalenin sonuç bölümünde ise Koryo Saram'ların günümüzde ne gibi sorunlarla karşılaştıkları ve Güney Kore ile Orta Asya bölgelerinde yaşayan Koreli soydaşları arasındaki ilişkiler ve Güney Kore hükümetinin yapmakta olduğu çalışmalardan söz edilmiştir. Bu makale bugün Orta Asya'da azımsanamayacak kadar sayıda olup yaşamını devam ettiren Korelilerin yani Koryo Saram'ların varlıklarının bilinmesini amaçlamaktadır. Ayrıca yurtlarından çıkarak çok uzaklarda kendilerine yeni bir yurt edinme sürecinde yaşadıkları zorlukların tarihe gömülmemesine yardımcı olma hedeflenmiştir. Bu çalışma, son dönemlerde Güney Kore'de vatandaşlık ve çalışma izni gibi konularda sorunlar yaşayan Koryo Saram'lara ses olmak isteyen Türkçe yazılmış ilk makaledir.

Anahtar Kelimeler: Koryo Saram, Sovyet Koreli, Güney Kore, Orta Asya, Etnik Koreliler.

ETHNIC KOREANS IN THE FORMER SOVIET UNION KORYO SARAM

Abstract

A great number of Koreans live in the Central Asian Republics nowadays. The Koreans were forced to move these regions from the far east of Soviet Russia in 1937. These Koreans sent to Central Asia are called Koryo Saram. This article starts by briefly mentioning the changes the name of Koryo Saram has gone through and the reason for the preference of this name. Later, the period from the initial settlement of the Koreans in the Far East of Russia to the forced migration of the former Soviet geographical regions was discussed. Then, the process the Koreans got accustomed to the regions they settled in

* Yüksek Lisans Özel Öğrenci, Gazi Üniversitesi İdari İktisadi Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, busraovut@gmail.com

Central Asia was examined. Finally, the issues what kind of problems the Koryo Sarams meet today, and the relations between Korean compatriots living in South Korea and the Central Asian regions, and what the South Korean government is doing were discussed. This article aims to bring attention to the existence of the Koreans, the Koryo Sarams, who are living in Central Asia for a long time. The article also aims at preventing their story in which these people faced numerous difficulties from being buried in history. This article is the first attempt written in Turkish which aims to be the voice of Koryo Saram who have recently had problems in such issues as citizenship and work permits in South Korea.

Keywords: Koryo Saram, Goryo-in, Soviet Koreans, South Korea, Central Asia, Ethnic Koreans, Koreans.

Giriş

Ülkelerde yaşanan siyasi sorunlar, ekonomik krizler, savaş ve benzeri olaylar, o ülkedeki halkı yaşamak için yeni bölgeler arayışına yöneltebilir. Tarihte bu şekilde başka bölgelere yerleşerek hayatını devam ettirmeye çalışanlardan biri de Koreliler olmuştur. Korelilerin yurtdışına ilk göçleri ve yerleşmeleri 1860'larda başlamıştır. Yaklaşık 7 milyon Koreli yurtdışında yaşamaktadır.¹19. yüzyılda Kore'deki siyasi otoritenin zayıflığı, ekonomik yetersizlik gibi olumsuz nedenler Korelileri yeni yerler arayışına itti ve kuzeylerindeki yeni komşuları olan Rusya'nın uzak doğu bölgesine göç etmeleri, orada yerleşik bir hayat kurmaları bu şekilde başlamış oldu. "Koryo Saram(고려사람)"² adı da verilen Rusya'nın uzak doğusuna göç eden Korelilerin, yerleştikleri bu bölgede sorunsuz yaşamları bir asrı tamamlayamamıştı.

1937 yılında Sovyet Rusya lideri Stalin'in yaptığı etnik temizlik kapsamında, Rusya'nın Uzakdoğu bölgesine göç ederek yerleşen Koreliler Orta Asya'ya sürgün edildi. Bunun bir sonucu olarak bugün Orta Asya'da çok sayıda Koreli yaşamaktadır ve aynı zamanda Korelilerin yurt dışında yoğun olarak yaşadığı bölgelerden biri de Orta Asya'dır.

Orta Asya'da Koryo Saram'ların nüfusunun en çok olduğu ülke Özbekistan'dır.³ Daha sonra sırasıyla Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan gelir. Bu ülkelerde yaşayan Koreliler, Stalin'in uzun süre uygulamış olduğu politikalarla Sovyet rejimine bütünleştirilmeye çalışılmış olsalar dahi kendi Koreli kimliklerini tam olarak kaybetmemişlerdir.

Günümüzde aratarak devam eden Güney Kore ve Orta Asya ülkelerinin ilişkilerinde Koryo Saram'ların da rolü önemlidir. Ancak Orta Asya'da yaşayan Korelilerle, Güney Kore'nin ilgilenmeye başlaması Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin dağılmasından sonra başlayabilmiştir. Bundan önceki dönemlerde Güney Kore'nin Orta Asya' ülkelerle resmi ilişkileri bulunmamaktadır. Kuzey Kore ve

1 멜가레호, F. (2015). "파라과이 한국인 이민 50주년과 양국 관계". *Seoul National University Institute of Latin American Studies Abstracts*.

2 Koryo Saram" Korece'den gelmektedir, Türkçe 'ye "Koryo İnsanı" ya da "Koryolu" olarak çevrilir. Koryo, 918-1392 yılları arasında Kore'yi yöneten Koryo hanedanlığının adıdır.

3 Güney Kore Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın resmi internet sayfasından 7 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır. Web: http://www.mofa.go.kr/eng/nation/m_4902/view.do?seq=129

Orta Asya ilişkileri ise SSCB'nin dağılmasına kadarki dönemde iyiydi. Dağılmayla birlikte Orta Asya ülkeleri ilişkilerinin yönlerini Kuzey'den Güney'e çevirmişlerdir.

1. KORYO SARAM

Koryo Saram, Korelilerin 1864 yılında Rusya'nın uzak doğusuna yerleşmeleriyle başlayan 154 yıllık serüvenin başkahramanlarına verilen isimdir. Geçmişte hem akademik alanda hem de konuşma dilinde "Sovyet Koreliler" terimi, SSCB'de yaşayan tüm Koreliler için kullanılırdı.⁴ Koreliler ise o dönemde kendilerine "Koryo Saram(고려사람)" ya da "Choson Saram(조선사람)"⁵ denilmesini istiyorlardı.⁶ Ancak günümüzde Orta Asya'daki Korelilerden 'Biz Hanguk Saram(한국사람)' da Choson Saram da değiliz. Biz Koryo Saram'ız.' dediklerini sıklıkla duyabiliriz.⁸ Güney Kore'deki kullanımına baktığımızda ise çoğu medya alanında ve günlük konuşmalar da bu Korelilerden 'Koryo-in'(고려인)' olarak bahsedildiğini görmekteyiz (EK-1).

2. KORELİLERİN RUSYA'NIN UZAK DOĞUSUNA TAŞINMALARINA KADARKİ GELİŞMELER VE İKİ ÜLKEDEKİ DURUMLAR

2. 1. Kore'nin Rusya'nın Uzak Doğusuna Komşu Olması

19. yüzyıl başlarında Rusya uzak doğu politikasını yapmanın yollarını arıyordu. Bu doğrultuda Rusya Çin ile ilişkiler kurmak istedi ama Çin'deki Qing Hükümdarı ise Çarlık Rusya hükümetinin girişimlerine isteksizdi.¹⁰ Ancak, Çin 1840'ta Birinci Afyon ve 1856'da İkinci Afyon Savaş'larına girmiş ve bu savaşlarda İngiliz ve Fransız birleşik ordusuna karşı mücadele etmişti. Rusya ise 1853-1856 yılları arasında karşı cephede İngiltere ve Fransa'nın da bulunduğu Kırım Savaşı'na girmişti. Böylelikle Rusya ve Çin bu savaşları ayrı yürütmelerine rağmen yine de ortak düşmanları olmuştu: İngiltere ve Fransa.¹¹

Ortak düşmanlarının olması, İngiltere ve Fransa'nın Pekin'i kuşatmaları Rusya ve Çin'i birbirine yaklaştırdı. Rusya'nın, Rus-Çin sınırını belirleyen bir anlaşma yapmak için Pekin'e gönderdiği Nikolay Pavlovich¹² bu fırsattan istifade ederek Çinlileri Rusya'nın dostça bir güç olduğuna ikna etti ve Pekin Antlaşması müzakeresinde başarılı

- 4 Kim, G. (2004). "Koryo Saram in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia". *World Diasporas Encyclopedia*, 2, 985.
- 5 "Choson Saram" Korece'den gelmektedir, Türkçe 'ye "Choson İnsanı" ya da "Chosonlu" olarak çevrilir. Choson, 1392-1910 yılları arasında Kore'yi yöneten Choson hanedanlığının adıdır.
- 6 Kim, G. (2003). "Koryo Saram, or Koreans of the Former Soviet Union: In the Past and Present". *Amerasia Journal*, 29(2).
- 7 "Hanguk Saram" Korece'den gelmektedir, Türkçe'ye "Koreli" olarak çevrilmektedir. Günümüzde Güney Kore'liler kendileri için "Hanguk Saram" kullanırlar.
- 8 Kim, G. (1993). "The History, Culture and Language of Koryo Saram". *Seoul Journal of Korean Studies*, 6, 125.
- 9 "Koryo-in" kelimesi Korece'dir. Türkçe'ye "Koryolu" olarak çevrilmektedir. Koryo Saram ile aynı anlamdadır.
- 10 Petrov, A. (2008). "Koreans in Russia in the Context of History of Russian Immigration Policy". *International Journal of Korean History*, 12(1), 60.
- 11 Petrov, a.g.m. 2008, s.160.
- 12 II. Aleksandr döneminde (1855-81) Rusya'nın Asya'ya yönelik dış politikasının belirlenmesinde önemli rol oynamış Rus diplomattır.

oldu (1860).¹³ Bu anlaşma ile Çin Rusya'ya, Amur Nehri'nin doğusu üzerinde geniş ve neredeyse ıssız olan toprakları vermiş oldu.¹⁴ Bu yeni alınan bölgede Rusya, Vladivostok¹⁵ kentini kurdu. Böylece Kore'nin kuzeyde yeni bir komşusu oldu: Rusya.

2.2. Kore'nin 19.Yüzyıl Siyasi Durumu (1800-1864)

Choson Hanedanlığındaki Kore'de 19. Yüzyıl, içerde yaşanan olaylarla sorunlu başlamıştı. 1801'de Kore'deki Roma Katoliklerine yönelik zorlamalar yapıldı ve 1774 yılında ilk Katolik Hristiyan Koreli olan Yi Sunghun da dâhil 300'den fazla Katolik olmayı seçen Koreliler idam edildi, bu olay Choson krallığını daha da izole etti.¹⁶

Kore'de 19.yüzyıl başlarında hükümet pozisyonlarının satılması da yaygın bir uygulamaya dönüşmüştü, memurların istismarları da bu olayı takip etti. Tarımsal üretim azaldı, çiftçiler devlete vergi vermedi ve Yangban'a¹⁷ kira ödemediler. Sosyo-ekonomik katılıktan, yönetim sınıfındaki çökmüş usulsüzlüklerden ve yolsuzluklardan insanlar hükümete karşı isyan etmeye başladılar.¹⁸ Yönetimdeki adaletsizliğe karşı ayaklanmalar da çoğaldı. Yol üzerindeki duvarların üzerine şikâyet yazısı astılar ve devlet idaresine adaletsiz görevlileri suçladılar (EK-2). 1811'de, tüm ülke açlıkla mücadele ediyordu, yoksullar yiyecek bir şeyler bulmak için sokaklardaydı. Sivil hizmet sınavında başarısız olan bir yangban, Hong Kyong Nae, 1811'de hükümete karşı bir devirme girişiminde bulunarak kuzeybatı eyaletinde halkı bir araya getirdi.¹⁹ Ancak çok geçmeden bu isyan hükümet tarafından bastırıldı. 19.yüzyıl başlarından itibaren İngiliz, Rus, Fransız ve Amerikan gemileri de Kore karasularında artan bir sıklıkla görülmeye başlamıştı ve bu ülkeler ticaret anlaşması isteklerinde bulunuyorlardı (EK-3).²⁰ Batıların artan tehditleri ile birlikte iç mali problemler ülkedeki krizi gittikçe artıyordu.²¹

1862 yılında ikinci ayaklanma Köylülerin Choson hanedanlığına karşı başlattıkları devrim mücadelesi oldu. 1860 yılında *Donghak (Doğu Öğretisi)*²² tarikatı kur-

13 İnternet: "Nikolay Pavlovich, Count Ignatyev". (1998, Temmuz). Web: <https://www.britannica.com/biography/Nikolay-Pavlovich-Graf-Ignatyev#ref288694>. 8 Ocak 2018'de alınmıştır.

14 Li, V. (2012). *Lost Koreans: Information Technology and Identity in the Former Soviet Union* (Master Dissertation, Arizona State University, 2012). Dissertation Abstarct International,1509466.

15 Vladivostok, Rusya'nın uzak doğusundaki en büyük kentidir. Şehirin bugün Çin Halk Cumhuriyeti'ne ve Kuzey Kore'ye sınırları vardır.

16 Kim, C. (2005). *The History Of Korea*. (First edition). United States of America: Greenwood Press, 101.

17 Yangban(양반), Choson Hanedanlığı dönemindeki en yüksek sosyal sınıfa verilen isimdir.

18 Kim, a.g.e. 101.

19 Kim, a.g.e. 101.

20 Banbal, O. (2015). *Japon İşgal Döneminde Kore Yarımadası Ve Uzak Doğu'nun Siyasi Görünümü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri Ve Edebiyatları (Kore Dili Ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara.

21 Seth, M. (2016). *A Concise History of Modern Korea: From the Late Nineteenth Century to the Present*. (Second edition). Rowman & Littlefield Publishers, 14.

22 19. yüzyılda insanların fikirleri "Donghak" isimli bir dinde birleşti. 1860'da Choi Je-wu yeni dini kurdu ve "İnsanlar cennet kadar kutsaldır." diye bahsetti. O ayrıca eğer bir kişi Donghak'ı uygulamaya devam ederse bu kişinin yeni bir dünyada yaşama fırsatına sahip olacağını ve bir önceki hayatından daha iyi bir hayat sürdüreceğini iddia etti. Choi Je-wu kâfir bir şahıs olarak görüldü ve hükümet tarafından idam edildi.

tuluşun tüm insanların sınıf ayrımı gözetmeksizin eşit sayılması ve demokrasiye geçilmesi ile sağlanabileceğini ileri sürmekte ve böylece insan hakları ve demokrasiyi Kore'nin içişlerine karışmak için kullanan yabancı güçlerden de kurtulabileceğini savunmaktaydı.²³ 19.yüzyılın başından beri devam eden köylülerin farklılaştırılması, mülkiyet düzeninin gevşetilmesi gibi sorunlarla köy topluluğunun mevcut düzeninin bozulması zamanla memnuniyetsizliği arttırdı ve İmsul' de patlak verdi.²⁴ Tarihteki, daha sonra yaşanacak olan önemli olaylara da zemin olacak İmsul Köylü İsyanı bu şekilde başlamış oldu. İsyan çoğu köylere hızla yayıldı. Bazı tarihçilere göre bu döneme “İnsanların Ayaklanma Devri” de dendi. İsyan 1864 yılında bastırılmış olsa da Donghak tarikatı köylüler arasında yaygınlaşmaya devam edecekti.

1864 yılında Kore'nin yönetiminde, doğrudan yapılan Fransız Seferi'ne karşı izolasyonist olmak ile birlikte yerel ve yabancı Katoliklere zulüm yanlısı bir politikayı temel alan Daewongun vardı. Daewongun, dışarıya kapalı bir politika izlemeyi tercih etti ve bu yüzden en yakınındaki yeni komşusu Rusya'ya dikkat ediyordu, Kore'den göçü de yasakladı.²⁵

2.3. Rusya'nın Açıklık Politikası

Rusya daha erken dönemlerde hem iç hem de dış karakterde çeşitli göçler yaşamıştı. Yabancılar kendilerine ayrıcalıklar ve destek verilmesi vaadiyle sürekli ikamet etmek için Rusya'ya davet edildi ya da genel uygulamalara göre Rus topraklarına taşındı.²⁶Rusya'nın açıklık uygulaması, büyük reformlarla önemli sayıda yabancıyı çalışmaları için Rusya'ya davet eden I. Petro dönemindeyken başladı. 1702'de I. Petro tarafından yabancılar için yayınlanan ünlü manifestoyla öncelikle askerlere, daha sonra zanaatkârlara ve tüccarlara seslendi.²⁷ Onun ölümünden sonra, çarlık topraklarının genişlemesi ile yeni bir döneme girildi ve Rusya'nın göç politikasının belirleyici hatta kurucu ismi II. Katerina (1762-1796) oldu.²⁸ 22 Temmuz 1763 tarihli manifestoyu ‘yeryüzüne yerleşmek isteyen tüm yabancılar’ için birçok fayda ve avantaj ile yayınladı.²⁹ O dönem yabancı yerleşimcilere yardım sunmak için yabancı vesayet bürosu kuruldu.

II. Aleksander döneminde 1861'de Rus İmparatorluğundaki köleliğin iptaline ilişkin manifesto ilan edildi. Bu manifestoya göre köylüler serbestliğe kavuşturulmuştur. Bundansonraköylüler zanaat ve ticarete serbestçe meşgul olabilir; ikamet yerlerini terk edebilir, taşınır ve taşınmaz malları elde edebilir, çeşitli sözleşme ve işlemleri gerçekleştirebilir, talep gösterebilir, eğitim kurumlarına girip devlet

23 Atik, K. (2013).“Kore Aydınlanması –Joseon Dönemi”, *Doğu-Batı Dergisi*, 61.

24 Kim, S. (2001). “A Study on the local autonomy : A case study on the Chipkangso(1894)”. *Korean Association For Local Government Studies Abstracts*.

25 Petrov, a.m.e. 162.

26 Petrov, a.m.e. 158.

27 Bartlett, R. (1974). “Foreign Settlement in Russia under Catherine II”. *New Zealand Slavonic Journal*, 1, 3.

28 Şimşek, E. (2016). “18. Yüzyılın Sonunda Rusya'nın İskân Politikaları Ve Osmanlı Rumlarının Rusya'ya Göçü”. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 2, 547.

29 Petrov, a.m.e. 159.

hizmetlerine girebilir, küçük burjuvazileri ve tüccarları vb. mülkleri geçebilirler. (Toprak sahipleri, satmak ve köylülerin kişisel yaşamlarına müdahale etmek gibi.)³⁰ 1860'ların başından itibaren göç için Rusya'nın açıklığı ve Rus İmparatorluğu vatanlaşığı, oldukça ilerici bir kanun da dâhil olmak üzere (1864), kanun ve yönetmeliklerce öngörülmüştür.³¹

3. KORELİLERİN RUSYA'NIN UZAK DOĞUSUNA TAŞINMALARI

3.1. İlk Yerleşme: Birinci Dalga

19. yüzyılda Kore'de yaşanan olaylar halkı olumsuz etkilemişti. Ayaklananların yanı sıra yaşamak için yeni yerler arayışına girenler de oldu. Bunlar 1860'lı yıllarda Kore'nin kuzeyine, hiç bilmedikleri topraklara, doğru yürümeye başladılar.

Kore'nin kuzeyinde Rusya'nın Çin'den aldığı ve orada yeni kurduğu Vladivostok şehri vardı. Bu şehrin yeni olmasından, dokunulmamış arazilerinin bulunmasından dolayı Rusya o bölgenin canlanmasını hedefleyerek programlar oluşturmaya başlamıştı. Bu hedef doğrultusunda 1861'de Rusya'da 'Doğu Sibirya'daki Primorskaya ve Amur oblastlarına yabancı ve Rusların yerleştirilmesi için düzenlemeler' yayınlandı.³²Rusya'nın göçlere olumlu yaklaşması, kanunlarla göç politikaları oluşturması, köylülere özel haklar vermesi; ülkesindeki düzensizlikten kaçmak isteyen Koreli köylü halk için bir fırsat olarak görüldü.

Rusya'nın Vladivostok Komutanı eski Teğmen Burachek 21 Aralık 1862'deki günlük kayıtlarında şunları yazdı:

*"Aileleriyle birlikte birçok Koreli bölgemize taşınmak istiyor; vergileri ödememek için 20 yıllık bir imtiyaz ile cezbedilebilirler, ancak Rus askerlerinin eşlerini onlardan alacaklarından korkuyorlar. Bu tür masallar gösteriyor ki, her aileden birkaç gümüş lan (bir lan yaklaşık 8 zolotniks) kaybeden Çinli yöneticiler kaybetmiştir. Koreliler ne kadar bağımsız ilkbaharda öğreniriz."*³³

Bu kayda baktığımızda Korelilerin Rusya'ya göç etmekte 1860'ların başından beri istekli olduklarını görüyoruz. Ancak Korelilerin resmi olarak Rusya'nın uzak doğusuna ilk göçleri 1864 yılında gerçekleşmiştir. Kore'nin kuzeyindeki Hamyong bölgesinde yaşayan 65 kişiden oluşan ilk 14 aile Rusya'nın uzak doğusundaki Primorskaya oblastının Posjet bölgesine 1864 yılının başlarında göç etti.³⁴ Koreliler buralara yerleşerek orada Tizinkhe köyünü kurdular (EK-4).

İlk göçten sonra bölgeye yapılan göç, hızla artmaya başladı. Koreli yöneticiler bu duruma o zaman tepkisiz kalmadı. Haziran 1864'te Hamgyong ilinde bir yetkilinin ve bir kişinin Tümen Nehri kıyısında benzer yasalara aykırı hareketlerin önlenmesinin bir göstergesi olarak başları kesildi.³⁵ Yine de göç edenlerin sayısındaki artış devam etti. Yalnızca 1869 yılının ilk yarısında yaklaşık 6.500 kişi Rus

30 Petrov, a.m.e. 159.

31 Petrov, a.m.e. 162.

32 Petrov, a.m.e. 162.

33 Petrov. a.m.e. 163.

34 Petrov. a.m.e. 162.

35 Petrov. a.m.e. 164.

topraklarında yer aldığı bildirildi.³⁶Zamanla sınırın her iki tarafındaki Korelilerin sayılarının artmasıyla Rusya ve Kore arasında ikili ilişkiler kurulmaya başlandı. 1884 yılında Rusya ve Kore diplomatik ilişkiler kurdu, 'Dostluk ve Ticaret Anlaşması' imzalandı. 1890'dan itibaren Rus-Kore sınırından Kore göçü iki taraf için de legaldi.³⁷ Rusya'daki çoğu Koreli, Rus vatandaşı olmuştu, diğer Rus vatandaşlarla aynı haklara sahipti.

Korelilerin Rusya'nın uzak doğusuna yerleştikten sonra bölgeye yaptıkları en büyük katkı tarım alanında olmuştur. Koreli köylüler pirinç tarımındaki yeteneklerini yeni gittikleri bu arazilerde de göstermiştir. Rusya'nın Çin'den aldığı bölgedeki arazilerin gelişmesi yönündeki hedefinin başarıya ulaştığını buradan görebiliriz.

3.2. 1910 Japonya'nın Kore'yi İşgali ile Rusya'ya Artan Göç: İkinci Dalga

Korelilerin Rusya'nın uzak doğusuna göçlerinin ikinci aşaması 1910'da Japonya'nın Kore'yi ilhakı ile gelişti. Japonya 22 Ağustos 1910'da Kore'yi resmi olarak Japon İmparatorluğu'na eklemiştir.³⁸Japonya, ilhakını kolaylaştırmak için 1910 öncesinde Kore'ye çeşitli yaptırımlarda bulundu. 1904'te Rus-Japon savaşı patlak vermişti. Japonya bu savaşta Korelilerden destek istedi. Bu savaş sırasında Japonya, ordusunun büyük bir kısmını harekete geçirdi ve Seul'e³⁹ konuşlandırdı (EK-5).⁴⁰ Savaş sonrasında Japonya Eulsa Antlaşması'nı imzalaması için Kore'yi zorladı. 1905'te imzalanan Eulsa Antlaşması'yla Kore'nin tüm dış politikasını kontrolü altına alan Japonya, 1907'de Kore'yle imzalanan yeni bir anlaşmayla Kore'nin iç işlerinde de söz sahibi olmuştur.⁴¹ Kore'nin başındaki Kral Gojong'u da 1907'de tahttan indirtti.

Japonya 1910'da resmi olarak ilhak ettiğini açıkladı. Japonya ilhakıyla birlikte Kore'de sıkıyönetim ilan edildi. Japonların bu baskılarına ayaklanmalar olsa da hemen Japon askerler tarafından bastırıldı. Koreliler üzerinde asimilasyon politikası uygulamaya başladılar.⁴²Japonların Korelilere uyguladıkları politikaların giderek ağırlaşmasıyla, ilhak sonrasında kuzeydeki Rusya'ya göç eden Korelilerde hızlı bir artış yaşandı.

36 Lee, j. Oh Ki. (1968). The Russian Faction in North Korea. *Asian Survey*, 8(4), 271.

37 Petrov. a.m.e. 166.

38 Longford, J. (1911) *The Story of Korea*. Newyork, 432.

39 Güney Kore'nin şu anki başkenti.

40 İnternet: "Joseon'un Japon İşgaline Karşı Meydan Okuması". Web: <http://koretarihi.com/joseon-halkin-bagimsiz-bir-ulus-insa-etmesinde-basarsizligi-ve-kolonize-sistemi/japon-iscaline-karsi-joseonun-yuzlesmesi/> adresinden 8 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.

41 Woo, H. (2010). "A Review of Korean History" (Çev. H. Chaibong). 2. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1997)

42 Banbal, O. (2015). *Japon İşgal Döneminde Kore Yarımadası Ve Uzak Doğu'nun Siyasi Görünümü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri Ve Edebiyatları (Kore Dili Ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara.

4. RUSYA'NIN UZAKDOĞU'SUNDA YAŞAYAN KORELİLER

4.1. 1917 Bolşevik Devrimi ve Koryo Saram

Rusya'da 1917'de Bolşevik Devrimi gerçekleşti ve Rus İmparatorluğu yıkılıp yerine Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kuruldu. Bolşevik Devrimi yalnızca Rusya'daki komünist hareket için değil, Rusya'nın uzak doğusunda yaşayan Koreliler için de önem taşıyordu. Bolşevik Devrimi Rusya'daki tüm etnik gruplara adalet, özgürlük ve tüm çalışanlar için eşit haklara ilişkin sloganları altında birleşiyordu.⁴³ Koreliler 'den Bolşevik Devrimi'nde Çar'ı destekleyenler de vardı.⁴⁴ Ancak Bolşeviklerin tarafında savaşıyanların sayısı daha çoktu hatta Kızıl Ordu'da sadece Korelilerden oluşan birlikler de vardı. (Örneğin, Bağımsız Kore Piyade Alayı, 28 Mart 1923'te dağıtıldı.)⁴⁵

Sovyet dönemi ile birlikte Rusya'nın uzak doğusunda yaşayan Koreliler 1920'li ve 1930'lu yıllarda, kendi gelenekleri ile ekonomik, politik, kültürel ve sosyal potansiyele sahip güçlü bir toplumsal gruba dönüştüler. İletişim, bazı üniversitelerde Kore gazeteleri⁴⁶, dergiler, radyo programları, tiyatro ve bölümlerin kurulmasıyla hızla gelişti (EK-6). Yüzlerce Koreli, SSCB'nin dört bir yanındaki kolejlerde ve üniversitelerde eğitim gördü. SSCB ordusundaki Koreli askerlerin sayısı artmıştı ve içlerinde üst rütbeliler de vardı. Koryo Saram'lar zamanla Sovyet sistemine entegre olmuşlardı. Ancak bu iyi ilişkiler çok uzun süremedi. Koryo Saram'ların tarihine acı bir iz bırakacak olan bir Stalin politikası Korelilerin kapısını çalmıştı.

4.2. Sovyet Rusya'nın Uzak Doğusundaki Korelilerin Sınır Dışı Edilmeleri

Sovyet Rusya lideri Stalin'in düşman olarak gördüğü sadece diğer politikacılar değildi. Stalin, kendisine karşı çıkmak için ortak bir sebep etrafında birleşebilecek herhangi bir gruptan da korkuyordu. Sovyet Rusya'nın Uzakdoğu'ndaki Kore nüfusu Stalin'in dikkatini çeken böyle bir gruptu.

1937 de Sovyet-Japon sınırı çatışmaları artınca Sovyet Rusya, Korelilerin Japon ajanı olmalarından şüphelendi. Bu gerekçeyle 21 Ağustos 1937 tarihinde *Molotov*⁴⁷ ve *Stalin* tarafından 'Uzak Doğu'nun Koreli nüfusunun sınır dışı edilmesi' imzalandı.⁴⁸ Japon sömürgeciliği ile uzun süren mücadelelerine rağmen, tüm Koreliler Japonlar için casusluk yapmakla suçlandı ve sürgüne zorlandı.⁴⁹ Bu kararla Koreliler, Sovyet lideri tarafından yapılan özel politika kararlarının bir sonucu olarak kitlesel

43 Kim, G. (1993). "The History, Culture and Language of Koryo Saram". *Seoul Journal of Korean Studies*, 6, 126.

44 Petrov, a.m.e. 171.

45 Petrov, a.m.e. 171.

46 *Seonbong Gazetesi*, ilk kez 2 Mart 1923 yılında yayımlandı.

47 Vyacheslav Molotov, Stalin ile birlikte görev yapmış Sovyetler Birliği dışişleri bakanıdır.

48 Kim, G. King, R. (2001). "The Koryo Saram: Koreans in the Former USSR," *Korean and Korean American Studies Bulletin*, 12(2-3), 19-45.

49 Oh, C. (2006). "Diaspora Nationalism: The Case Of Ethnic Korean Minority In Kazakhstan And Its Lessons From The Crimean Tatars In Turkey". *Nationalities Papers*, 34(2), 115.

sürgüne maruz kalan birçok insan grubunun ilkiydi.⁵⁰ German Kim'e⁵¹ göre Koryo Saram'lar yaşadıkları bölgedeki başarıları ve sadık karakterleriyle sınır dışı edilme kararının verileceği son etnik grup olmalıydı.

Toplu tehcirden hemen önce uzak doğuda 2.500 Koreli tutuklandı.⁵² Aralarında Sovyet Rusya ordusunda görev yapan Koreli askerler de vardı ve Japonlara casusluk yaptı gerekçesiyle öldürüldüler. Eylül ile Aralık 1937 arasında, Rusya'nın Uzak Doğu'sunda yaşayan yaklaşık 200.000 Koreli, yük trenlerinde Orta Asya'ya gönderildi.⁵³ Bu uzun yolda soğuktan, açlıktan, bulaşıcı hastalıklardan binlerce Koreli de hayatını kaybetti. Orta Asya'ya gönderilen Koreliler Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan'a dağınık şekilde bırakıldılar. 1938'de Vladivostok'ta açılmış tüm Koreli okullar kapatıldı. Ertesi yıl Sovyet Devlet Baskılarında Koruma Devlet Komitesi, Korece basılan binlerce esere el koyup yok etti. Zorla baskı altındaki ve sürgün edilenlerin bir sonucu olarak, bu Koreliler kendi kültürel, sosyal ve entelektüel kimliklerini zamanla kaybetmeye başladılar.

5. ORTA ASYA'DA YAŞAYAN KORELİLER

5.1. Orta Asya'ya Sürgün Edilen Korelilerin Yaşamı

Rusya'nın uzak doğusundan Orta Asya'ya sürgün edilen Korelilerin bu bölgedeki ilk yerleşim yerleri Kazakistan'ın Ushtobe kenti oldu. Korelilerin bu süreçte yaşadığı zorluklar Kazakistan'a vardıklarında da sona ermemiştir. Ev yapmak için malzemeleri bile olmayan, ıssız ve soğuk bir ortamda bırakılan Koreliler elleriyle yamaçları deldiler ve sert kışta bir şekilde hayatta kalmayı başarabildiler (EK-7).⁵⁴ Sürgün edilen Koreliler böylelikle hayatlarını ıssız tarlalarda yeniden inşa etmek zorunda kaldılar ve buralardan diğer bölgelere veya şehirlere seyahat etme özgürlüğüne de sahip değillerdi.⁵⁵

Koreliler yerleştikleri yerlerdeki zor şartlara ve imkansızlıklara rağmen Rusya'nın uzak doğusundayken gösterdikleri tarım becerilerini bu bölgelerde de göstermeye başladılar ve yerleşmenin daha ilk yıllarında refah elde etmeyi başardılar. Kurak bölgelere su taşıyarak buraları verimli hale getirdiler. Zamanla Koreli kolektif çiftlikler Sovyetler Birliği genelinde ün kazandı ve Kazakistan'daki çok sayıda Koreli için "Sosyalist İşçi Kahramanları" olarak bahsedildi.⁵⁶

Korelilerin başarılarına rağmen kendi kimliklerini yaşayabilecekleri rahat döneme geçmeleri 1953'te Stalin'in ölümü ve siyasi rejimin liberalleşmesiyle gerçek

50 Kim, G. (2004). "Koryo Saram in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia". *World Diasporas Encyclopedia*, 2, 984.

51 German Kim, Kazakistan'daki Al-Farabi Üniversitesi'nde Kore Araştırmaları Bölümünün başkanıdır ve Koryo-Saram'ın önde gelen uluslararası bilim adamlarından biridir. Çok sayıda eseri vardır.

52 Kho, S. (1987). *Koreans in Soviet Central Asia*. Helsinki: Finnish Oriental Society.

53 Watch, H. (1991). *Punished Peoples of the Soviet Union. The Continuing Legacy of Stalin's Deportations*. New York: Human Rights Watch.

54 Hwang, B. (2012). "A New Horizon in South Korea-Central Asia Relations: The ROK Joins the 'Great Game' ". *Korea Economic Institute*, 4.

55 Song, C. Takeshi, T. (2016). "Diasporic Return, Homeland, Hierarchy, and Identity: Experiences of Korean Diasporic Returnees in South Korea". *The University of Auckland Library*, 39, 91-116.

56 Oh, a.m.e. 115.

olabildi. 1970’li yıllarda üniversiteden mezun olan Koryo Saram’ların sayısı iki katı arttı ve Koreliler’den Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan’da bakanlardan görevlendirilenler ve Sovyet ordusunun generalleri olarak seçilenler oldu.⁵⁷

5.2. SSCB’nin Dağılmasından Sonra Orta Asya’daki Koreliler

1991’de Sovyetler Birliği’nin dağılması ve Orta Asya Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını kazanmaları ile birlikte Koreliler bu yeni bağımsız ülkelerde dezavantajlarla karşılaştılar.⁵⁸ Yeni bağımsızlıklarını kazanan Orta Asya Cumhuriyetleri Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla kendi ekonomik sorunlarıyla baş başa kaldılar. Bu dönemde ekonomik krizlerden etkilenen yaşamak için daha iyi koşullar arayan Koryo Saramlar’dan bu amaçları doğrultusunda Amerika’ya, Güney Kore’ye ve Rusya’nın uzak doğusundaki Vladivostok’a göç edenler de oldu. Geride kalan Koryo Saram’lar ise yaşadıkları Orta Asya cumhuriyetinde kendi ekonomilerine tutunmaya çalıştılar.

Sovyetler birliğinin dağılmasının Koryo Saramlar açısından olumsuz sonuçlarından biri de aralarındaki ekonomik ve sosyal dengesizliklerin aşırı derecede olmasıdır. Daha Sovyetler Birliği dağılmadan önce cumhuriyetler arasındaki ekonomik ve sosyal farklılıklar görülmeye başlamıştı.⁵⁹ Sovyetlerin dağılmasından sonra bu yeni cumhuriyetler arasında da ekonomik farklılıklar daha belirginleşti. Bu ülkeler arasındaki farklılıklar, Orta Asya’da yaşayan Koryo Saram’lar arasında da fark oluşturdu. Bugün Koryo saramlar arasındaki bu fark devam etmektedir. Örnek olarak, Kazakistan’ın en zenginleri listesinde beşinci sırada yer alan Koryo Saram olan Vladimir Kim⁶⁰ ile Özbekistan’da ailesini geçindirmek için Güney Kore’ye işçi olarak giden bir Koryo Saram verilebilir.

Sovyetler Birliği’nin dağılmasının Koryo Saram’lar açısından olumlu sonucuna bakacak olursak da Sovyet sonrası cumhuriyetlerde son yirmi yılda çok sayıda Kore dernekleri, birlikler ve kültür merkezleri kurulmasıdır. Bu dernekler tarihinin canlı tutulması, anavatanları ve soydaşlarıyla yakın ilişkilerinin geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Koreliler Orta Asya Cumhuriyetleri’nde yaşadıkları ülkelerle yeni sisteme uyum sağlamaya çalışırken aynı zamanda kimliklerinin yok olmasının önüne geçip tekrar canlandırmaya başladılar.

5.3. Orta Asya’da Yaşayan Koryo Saram’ların Güney Kore ve Kuzey Kore İle İlişkileri

Stalin, savaş öncesi dönemde Sovyet rejimini iyi bilen Rusça’yı ve Korece’yi ileri derece konuşabilen Koryo Saramlar’ dan birkaç kişiyi Kuzey Kore’de sosyalizmin yayılması için görevlendirmişti. 1950 yılında yaşanan Kuzey-Güney Kore savaşında da Koryo Saram’lardan Kuzey Kore’ye çok sayıda asker gönderilmişti. Ancak

57 Kim, G. (2003). “Koryo Saram, or Koreans of the Former Soviet Union: In the Past and Present”. *Amerasia Journal*, 29(2), 3.

58 Li, V. (2012). *Lost Koreans: Information Technology and Identity in the Former Soviet Union* (Master Dissertation, Arizona State University, 2012). Dissertation Abstarct International,1509466.

59 Bulut, R. (2014). “SSCB’nin Dağılması Ve Rusya Federasyonu’nda Serbest Piyasaya Geçiş”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2),13.

60 Kazakistan’da ünlü iş adamı ve milyonerdir.

Stalin'in ölümünden sonra Kim İl Sung⁶¹, Koryo Saram'lara güvensizlik duymaya başlamış bunun üzerine Koryo Saram'ların bir kısmını geri göndermiş, bir kısmını da idam ettirmiştir.⁶² Sovyet döneminde Orta Asya bölgesiyle yakın ilişkilerde olan Kuzey Kore, Orta Asya Cumhuriyetlerinin kurulmasıyla beraber bölgeyle olan ilişkilerine Sovyet dönemindeki gibi devam etmedi. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Orta Asya'daki beş devletten yalnızca Özbekistan'da diplomatik misyonu bulunmaktadır.

Güney Kore'nin Koryo Saram'larla ilişkilerine baktığımızda, düzenlemelerin yeni olduğunu görürüz. 1991 Sovyetler Birliği'nin dağılmasına kadar olan dönemde Güney Kore, Orta Asya ile ilişkiler kurmamıştı. Daha öncesinde Güney Kore'nin Orta Asya'da yaşayan Korelilerle ilgilenmemesinin sebepleri arasında SSCB varlığı, Güney Kore'nin, Büyük Asya ekonomik krizinden olumsuz etkilenmiş olması, Koryo Saram'ların iki ayrılmamış Kore'nin kuzeyinden gittikleri düşüncesi ile kendi sorunları olarak görmemeleri sayılabilir.

Büyük teknolojiye ve ekonomiye sahip olan Güney Kore'nin SSCB dağılması sonrası bu bölgelerde diplomatik ilişkiler kurmaya çalışması Orta Asya Cumhuriyetleri'nin de ilgisini Kuzey'den Güney'e çekti. Güney Kore Orta Asya'yla resmi olarak ilk ilişkilerine 1992'de başlamıştır. İkili ilişkiler ticari alanda sınırlı kalmayıp kültürel alanda da devam etmiştir. Güney Kore Koryo Saram'ların yaşadığı yerlerde kültür merkezleri açmıştır. Stalin döneminde Sovyetler Birliği'ndeki Korelilerin etnik olarak sınır dışı edilmesi, Özbekistan'ın dünyadaki en büyük altıncı Kore diasporasına ve yaklaşık 174.000 Koreli bir nüfusa sahip olmasına neden oldu.⁶³ Özbekistan'ın büyük Kore diasporası, ekonomik iş birliğini tetikleyen istisnai bir derecede kültürel sinerji sağladı.

Güney Kore, tarihi İpekyolu'na verdiği önemle de Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmeyi ve bu yol üzerindeki ticari ekonomik kurulacak birlikteliklerde olmayı hedeflemektedir. Bu hedeflerini gerçekleştirme doğrultusundaki iyi ilişkilerin kurulmasında Koryo Saram'ların da katkısı olacaktır. Güney Kore'nin, Orta Asya Cumhuriyetlerindeki ülkelere yaptığı ziyaret ve toplantılarda o bölgelerde yaşayan Koryo Saram'ların da toplantıların gündemine geldiğini ve karşılıklı olumlu düzenlemeler yapıldığını görmekteyiz. Böylelikle ilişkilerin iyi yönde seyretmesinde Koryo Saram'ların payının olduğu da söylenebilir.

Son dönemde Güney Kore'nin gündeminde yer alan Güney Kore ile Güney Kore'deki Koryo Saram'lar arasındaki bir problem kanunda değişikliğin gerekmesi düşüncesinden doğmaktadır. Buna göre uygulamada olan kanunda birinci, ikinci ve üçüncü dereceye kadar olan Koryo Saram'lar "yurt dışında yaşayan Koreliler" olarak kabul ediliyor, ancak dördüncü dereceden itibaren olan Koryo Saram'lar Kore'de "yabancı" olarak kabul ediliyor. Şu an dördüncü nesil biri 19 yaşını doldurunca, ülkede yabancı kabul edildiğinden, Kore'de yaşayan ailesinden ayrılmak

61 Kuzey Kore Devlet Başkanı (1972-1994).

62 Gelb, M. (1995). "An Early Soviet Ethnic Deportation: The Far-Eastern Koreans". *Russian Review*, 54(3), 392-412.

63 İnternet: Ramani, S. (September, 2015). "South Korea's Growing Ties With Uzbekistan". The Diplomat. Web: <https://thediplomat.com/2015/09/south-koreas-growing-ties-with-uzbekistan> adresinden 6 Kasım 2017'de alınmıştır.

durumunda kalacak olması sorun oluşturmaktadır. Bunun gibi birçok Koryo Saram da Kore vatandaşı olarak Güney Kore’de yaşamını devam ettirmek istemektedir. Koryo Saram’ lar bu günlerde Kore’de Mavi Saray⁶⁴ önünde etkinlikler düzenleyip bu sorunlarının çözülmesi için seslerini duyurmaya çalışmaktadır (EK-8).⁶⁵

Sonuç

Koryo Saram’lardan 1937-1953 yılları arasındaki uygulanan katı politika sonucu Koreli kimlikleri kaybedenler olmuştur. Her ne kadar SSCB dağılmasıyla geri kazanmaları için çalışmalar yapılmış olsa dahi bugün birçok Koryo Saram kendi kimliklerini tanımlarken zorlanmaktadır. Bu durum Koryo Saram’ ların bir arada yaşamamalarından, Orta Asya’da Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan gibi cumhuriyetlerde dağınık olarak bulunmalarından ve bu Korelilerin yaşadıkları bölgenin özelliklerini taşımalarından kaynaklanmıştır diyebiliriz. Ancak birinci yaş kutlaması⁶⁶, 60.yıl kutlaması⁶⁷, düğünlerde yapılan seremoniler gibi Kore geleneklerinin Koryo Saram’lar tarafından hala devam ettiriliyor olması Koryo Saram’ların bir o kadar da Koreli olduklarını bize göstermektedir. Öte yandan bir Koryo Saram’ın yemek masasında beş parmak (Kırgız mutfağına ait bir yemek) ve kimchi (Kore turşusu) bulunması da Koryo Saram’ı Koreli kimliklerinin dışında yeni bir kimlik gibi gösterir. Bana göre asıl sorun bunun çözümlenememesinden kaynaklanıyor. Aynı soydan gelmiş olmalarına rağmen bugünkü benzerlikleri ve farklılıkları akıllarda Koryo Saram, Koreli demek değil gibi bir izlenim bırakabiliyor. Bu sorunun çözülmesi ve Koryo Saram tanımının yapılması gerekmektedir.

İkinci olarak, yeni nesil Koryo Saram’ ların kendi tarihleri hakkında iyice bilinçlendirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bunun için de atalarının dili olan Korece’nin Koryo Saram’ lar arasında bilinmesi ve kullanılabilir olması gerekir. Bugün çoğu Koryo Saram Korece dilini konuşmayı bilmiyor, Rusça ve o ülkenin dilini konuşuyor. Bu durum özellikle yeni nesilde daha baskındır.

Günümüzde yaşadıkları yerdeki Kore Kültür Merkezlerine giderek oralarda Korece eğitimi alıp Güney Kore’ye eğitim için gitmek isteyen yeni nesil Koryo Saram’ların sayısı da gittikçe artmaktadır. Güney Kore hükümetinin bu durumlarda Koreli soydaşlarına çeşitli fırsatlar sunmasının Koryo Saram’ lara katkısı büyük olacaktır.

Güney Kore’nin yeni yeni Orta Asya’da yaşayan etnik Korelilerle ilgilenmeye başlaması Orta Asya ülkeleriyle olan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecektir. Son yıllarda, İpek Yolu’nu canlandırmak isteyen Güney Kore, yaptığı çalışmalarla Orta Asya ile olan ilişkilerini daha da kuvvetlendirmiştir. 2017 yılında Güney Kore ve Orta Asya cumhuriyetleri diplomatik misyonları, diplomatik ilişkilerin 25. Yıl dönümünde ve etnik Korelilerin yerleşiminin 80. yıldönümünde karşılıklı planlı etkinlikler düzenlediler. Bu ilişkilerin ilerlemesinde Koryo Saram’ ların rolünün olduğunun göstermiştir.

64 Güney Kore’nin başkenti Seul’de Güney Kore Devlet Başkanı’nın resmi ikametgâhıdır.

65 Güney Kore’deki bir televizyon kanalında gösterilen haberden alıntıdır. (Kanal adı: YTN news)

66 Türkiye’de yeni doğan bir çocuğun yaşı sıfır kabul edilirken Güney Kore’de bir yaşında kabul edilmektedir. Gelenek olarak yeni doğan bebekler için bir yaş kutlaması yapılmaktadır.

67 Korelilerde 60 sayısı önemli kabul edilmektedir. Bundan dolayı 60.yıl olduğu zaman, bu dönem görkemli kutlamalar yapılmaktadır.

Kaynakça

- Banbal, O. (2015). *Japón İşgal Döneminde Kore Yarımadası Ve Uzak Doğu'nun Siyasi Görünümü. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Kore Dili Ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara.
- Bulut, R. (2014). "SSCB'nin Dağılması Ve Rusya Federasyonu'nda Serbest Piyasaya Geçiş". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2),7-13.
- Gelb, M. (1995). "An Early Soviet Ethnic Deportation: The Far-Eastern Koreans". *Russian Review*, 54(3), 392-412.
- Huttenbach, H. (1993). "The Soviet Koreans: Products of Russo Japanese Imperial Rivalry". *Central Asian Survey*, 12(1), 59-60.
- Hwang, B. (2012). "A New Horizon in South Korea-Central Asia Relations: The ROK Joins the 'Great Game' ". *Korea Economic Institute*.
- İnternet: Ramani, S. (September, 2015). "South Korea's Growing Ties With Uzbekistan". *The Diplomat*. Web: <https://thediplomat.com/2015/09/south-koreas-growing-ties-with-uzbekistan> adresinden 6 Kasım 2017'de alınmıştır.
- Jo, C. (2006). "Diaspora nationalism: The case of ethnic Korean minority in Kazakhstan and its lessons from the Crimean Tatars in Turkey". *Nationalities Papers*, 34(2), 111-129.
- Kho, S. (1987). *Koreans in Soviet Central Asia*. Helsinki : Finnish Oriental Society.
- Kim, C. (2005). *The History Of Korea*. (First edition). United States of America: Greenwood Press, 101.
- Kim, G. (1993). "The History, Culture and Language of Koryo Saram". *Seoul Journal of Korean Studies*, 6, 125-151.
- Kim, G. (2002). "Korean Diaspora in Post-Soviet Central Asia: Relations and Attitudes toward North and South Korea". *Korea University and East Rock Institute*, 29-43.
- Kim, G. (2003). "Koryo Saram, or Koreans of the Former Soviet Union: In the Past and Present". *Amerasia Journal*, 29(2).
- Kim, G. (2004). "Koryo Saram in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia". *World Diasporas Encyclopedia*, 2, 985-993.
- Kim, G. (2009). "Formation and Development of Ethnic Entrepreneurship of Koryo saram in Kazakhstan". *International Area Review*, 12(1), 127-162.
- Kim, G. (2017). "Migration vs. Repatriation to South Korea in the Past and Present". *Journal of Contemporary Korean Studies*, 4(1), 35-62.
- Kim, G., King, R. (2001). "The Koryo Saram: Koreans in the Former USSR". *Korean and Korean American Studies Bulletin*, 12(2-3), 19-45.
- Kim, S. (2001). "A Study on the local autonomy : A case study on the Chipkangso(1894)". *Korean Association For Local Government Studies Abstracts*.
- Lee, j., Oh Ki. (1968). The Russian Faction in North Korea. *Asian Survey*, 8(4), 270-288.
- Li, V. (2012). *Lost Koreans: Information Technology and Identity in the Former Soviet Union* (Master Dissertation, Arizona State University, 2012). Dissertation Abstarct International,1509466.
- Oh, C. (2013). "Soviet Korean (Koryo-in) in Central Asia and Korean Religious Activities in Post-Soviet Central Asia". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*,

- Petrov, A. (2008). "Koreans in Russia in the Context of History of Russian Immigration Policy". *International Journal of Korean History*, 12(1), 157-197.
- Seth, M. (2016). *A Concise History of Modern Korea: From the Late Nineteenth Century to the Present*. (Second edition). Rowman & Littlefield Publishers, 14.
- Song, C. Takeshi, T. (2016). "Diasporic Return, Homeland, Hierarchy, and Identity: Experiences of Korean Diasporic Returnees in South Korea". *The University of Auckland Library*, 39, 91-116.
- imek, E. (2016). "18. Yüzyılın Sonunda Rusya'nın İkn Politikaları Ve Osmanlı Rumlarının Rusya'ya G". *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 2, 543-568.

EKLER

EK-1:

Resim 1.1. Güney Kore’de Koryo-in(고려인) yazılı bir tabela.

Resim 1.2. Güney Kore’nin bir haber kanalında Koryo Saram’lar, Koryo-in(고려인) olarak geçiyor.

EK-2:

Resim 2.1. Duvara asılan Őikayet yazısı örneğidir. Rvetçi yerel memurların zorbalıklarına direnen halk, daha fazla insanı çağırarak ve onları ayaklanmaya ortak etmek için bir duyuru yazdı. Resimde de grldği gibi katılımcıların isimleri listelenirken öncülük eden Őahısların kimliklerini saklamak için yuvarlak biçimde yazıldı. Bu sebeple “Yuvarlak Őekli Temyiz İhbarı” olarak adlandırıldı.

Kaynak, İnternet: Halkın Ayaklanması. Web: <http://koretarihi.com/degisiklikler-i-cin-cesitli-girisimler/insanlarin-ayaklanmasi/> 8 Ocak 2018 tarihinde alındı.

EK-3:

Resim 3.1. Kore'nin denizinde görülen yabancı gemilerin görünüşü

Qing'in ilk Çin-İngiltere Savaşı (1840~1842)'nda yenildiği haberi ile İngiltere ve Fransa'nın mtfevik ordularının Qing'in baŐkentini ikinci Çin-İngiltere Savaşı (1856~1860)'nda ezip çiğnediği söylentileri Joseon'da yayıldı.

Kaynak, İnternet: Halkın Ayaklanması. Web: <http://koretarihi.com/degisiklikler-i-cin-cesitli-girisimler/insanlarin-ayaklanmasi/> 8 Ocak 2018 tarihinde alındı.

EK-4: Tizinkhe köyünden bugünkü resimler

Resim 4.1. Tizinkhe’ de Kore anıtı.

Resim 4.2. Tizinkhe’ de çekilmiş bir arazinin fotoğrafı

Kaynak: Kore’deki televizyon kanalında yayımlanan bir belgeselden alınmıştır.

EK-5:

Resim 1.1. Eulsa Antlaşması sırasında Gyeongju'daki Daeamun kapısını gözetten Japon askerleri.

Kaynak, İnternet: Joseon'un Japon İgaline Karşı Meydan Okuması. Web: <http://koretarihi.com/joseon-halkin-bagimsiz-bir-ulus-insa-etmesinde-basarsizligi-ve-kolonize-sistemi/japon-iskaline-karsi-joseonun-yuzlesmesi/> adresinden 8 Ocak 2018'de alınmıştır.

EK-6:

Resim 6.1. 1923'te Rusya'nın Vladivostok kentinde yayınlanan "SeonBong" adlı gazetenin 100. sayısı (21 Kasım 1925).

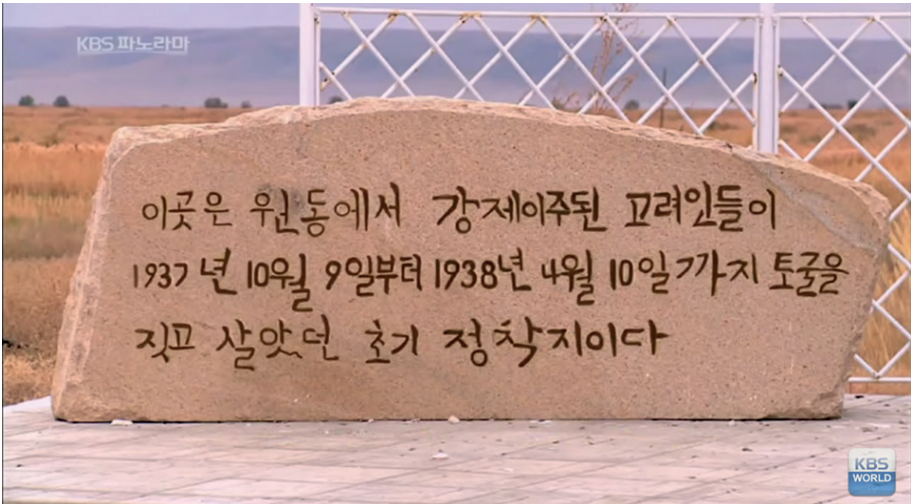
Kaynak, İnternet: (2008). '러시아 한인(韓人) 신문이 안중근 의거 주도'. Web:http://www.dokdocenter.org/dokdo_news/print_paper.cgi?action=print_paper&number=8575&title=%C7%C1%B8%B0%C6%AE adresinden 7 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.

EK-7:

Resim 7.1. Kazakistan'da Korelilerin yerin altında delikler açarak yaşadığı yerdeki yapılmış anıtın resmi

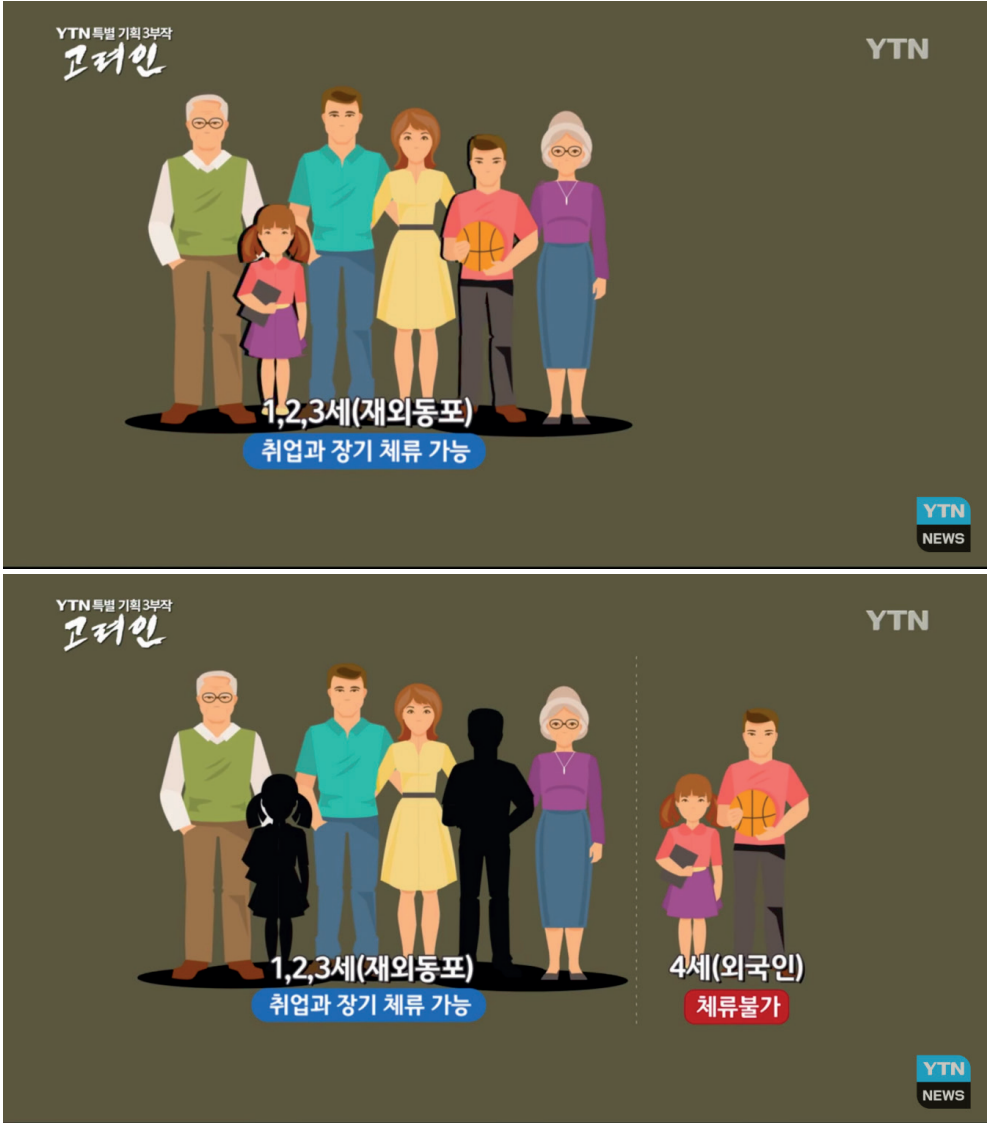
Kaynak; Kore televizyon kanalı Arirang'ın yayınladığı belgeselinden 7 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır. Web: <https://www.youtube.com/watch?v=5YIXaH-ZVPOI&t=300s> (2014)

Resim 7.2. Kazakistan'da bulunan anıtın üzerindeki yazıda yazan yazı. 'Burası, Rusya'nın uzak doğusundan sürgün edilen Koreliler 9 Ekim 1937'den 10 Nisan 1938'e kadar yer altında delikler açarak yaşadıkları yerdir.

Kaynak, Kore kanalı KBS World'ün yayınladığı belgeselden 7 Ocak 2018'de alınmıştır. Web: <https://www.youtube.com/watch?v=N11G1dPkM4Y> (2014)

EK-8:

Resim 8. 1. Haberde, kanunlara göre Koryo Saram' ların dördüncü nesilden sonrasının yabancı olarak görüldüğü, dördüncü nesle kadar da yurt dışında yaşayan Koreliler olarak görüldüğü anlatılmış.

Kaynak, Kore haber kanalı YTN News'den 7 Ocak 19 Aralık 2017'de alınmıştır.
Web: <https://www.youtube.com/watch?v=I9KcY1WxOOI&t=473s>

Extended Abstract

Political problems, economic crises, war and other events in the countries can lead people to search for new territories to live. One of these people who have tried to survive by setting themselves in other regions was the Koreans. The Koreans' first migration and settlement outside Korea began in the early 1860s. Today, about 7 million Koreans live outside the Korean peninsula.

In the 19th century, the weakness of the political authority and economic inadequacy in the Korean peninsula, pushed Koreans to search for new places to live. In 1860, after the Peking Agreement, Russia established city of Vladivostok in the Far East of Russia and became the neighbour of Korea. Koreans started to emigrate from Korea to their new neighbour Russia in 1864. It was the first migration wave of Koreans. The second wave pushing a great number of people to emigrate from Korea to Russia took place with the Japanese annexation of Korea (1910).

Koreans who migrated to the Far East of Russia was given the name Koryo Saram (people of Koryo). During the days of Imperial Russia, Koreans suffered from ethnic issues such as exploitation and racism. After the Russian Revolution they owned their own land. They formed dozens of their own collective farms in 1920. With harmony of the Russian economic power and the hard work of Koryo Sarams, they lived in abundance. They even established a college of education. Theatres were opened and they published many newspapers in their own language. However, these beautiful days did not last long.

In 1937, when Soviet-Japanese border conflicts increased, Soviet Russia suspected that Koreans were Japanese agents. For this reason, on August 21, 1937, Molotov and Stalin signed the 'deportation of the Korean population of the Far East'. It was a logical continuation of earlier Czarist and Soviet policy relating to national minority populations. The Koreans were the first people in the Soviet Union to be deported. Between September and December in 1937, about 200,000 Koreans living in the Far East of Russia were sent to Central Asia on freight trains. On this long journey, thousands of Koreans lost their lives because of cold, hunger and infectious diseases. These Koreans were scattered to Uzbekistan, Turkmenistan, Kazakhstan and Kyrgyzstan. As a result of forced repression and exile, these Koreans began to lose their cultural, social and intellectual identities over time.

In spite of the difficult conditions and impossibilities of the places where they were located, the Koreans began to practise the agricultural skills they had showed in the far east of Russia in these regions, and they succeeded in getting prosperity in the first years of settlement. Despite the success of the Koreans, a return to their identity was only possible in 1953 with Stalin's death and the liberalization of the political regime. After this date, they gained the opportunity to travel other countries in the USSR. Thanks to their training, hard work and organizational skills, the Koreans became among the leaders of government and educational institutions in the coming years.

With the collapse of the Soviet Union, in 1991, and the acquisition of the independence of the Central Asian republics, the Koreans faced with the economic disadvantages in these new independent countries. Affected by the economic cri-

ses, some of the Koryo Sarams, who sought better conditions to live in, migrated to America, South Korea and Vladivostok Russia in this period.. The other Koryo Sarams tried to keep their economies in the Central Asian republics they lived in.

As a positive result of the collapse of the Soviet Union, the post-Soviet republics opened many Korean associations, unions and cultural centres in the last two decades. These associations are very important in terms of keeping their history alive, developing close relationships with their homeland and their compatriots.

Today, as a result of deportation, many Koreans live in Central Asia, and Central Asia is one of the regions where Koreans live intensively. According to South Korean government statistics, Uzbekistan is the country with the largest population of Koryo Sarams in Central Asia. Then Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan come respectively. The Koreans living in these countries have not completely lost their Korean identity, even if Stalin tried to do so with the policies of the Soviet regime.

After Stalin's death, North Korea began to feel uneasy about Koryo Sarams and North Korea, which was closely related to the Central Asian region during the Soviet period, did not continue its relations with the region as in the Soviet period, with the establishment of the Central Asian Republics. In addition, with the collapse, the Central Asian countries turned their face from the North to the South. After the dissolution of the Soviet Union, only five states in Central Asia had diplomatic missions in Uzbekistan.

Until the collapse of the Soviet Union in 1991, South Korea had not had relations with Central Asia. However, the South Koreans' interest in the South Koreans living in Central Asia began after the dissolution of the Soviet Socialist Republics. The role of Koryo Saram is important in the relations of the South Korean and Central Asian countries which existsss today.